

کانون نهادهای سرمایه‌گذاری ایران، از آبان ماه

سال ۱۴۰۰ شروع به انتشار آمار بازار بدهی نمود. از آن تاریخ تاکنون پنج گزارش ماهانه تهیه شده و به صورت منظم و در روز دهم هر ماه انتشار یافته است. طی این مدت همواره تلاش شده است تا این گزارش به روز و دقیق بوده و حاوی معتبرترین داده‌ها و اطلاعات انتشار اوراق بدهی باشد. علاوه بر این کلیه گزارش‌های منتشره توسط سایر نهادها و سازمان‌ها نیز به صورت دائمی مورد بررسی و رصد قرار گرفته است و خوشبختانه تاکنون گزارش‌های منتشره توسط کانون نهادهای، کامل‌ترین، به‌روزترین و دقیق‌ترین گزارش منتشره بوده است.

به دنبال انتشار گزارش اخیر مرکز مدیریت بدهی‌های وزارت اقتصاد با عنوان ویژه‌نامه عملکرد سال ۱۴۰۰، مغایرت‌هایی فی‌مابین گزارش این مرکز و گزارش‌های منتشره توسط کانون نهادها مشاهده شد. به دنبال این مسئله، بلافاصله بررسی موضوع با هدف کشف دلایل مغایرت و رفع آن در دستور کار قرار گرفت.

گزارش پیش رو، نتیجه این بررسی‌هاست که نشان می‌دهد سه گروه مغایرت احتمالی بین گزارش‌های مرکز مدیریت بدهی وزارت اقتصاد و کانون نهادها وجود داشته است که عمدتاً به دلیل تاخیر در اطلاع رسانی انتشار اوراق و یا عدم انتشار تغییرات مشخصات اوراق بوده است.

با توجه به اهمیت موضوع و به خصوص مهم بودن محتوای آخرین گزارش ماهانه در انتهای سال گذشته، که حاوی عملکرد سالانه انتشار اوراق توسط دولت، شهرداری‌ها و بخش خصوصی می‌باشد، پس از انجام اصلاحات بر اساس اطلاعات جدید دریافتی از وزارت اقتصاد، آن گزارش نیز به‌روزرسانی شده و در ادامه همین گزارش درج شده است.

علت اختلاف‌ها و مغایرت در اعداد و ارقام در ۳ دسته زیر قرار دارند:

■ مبنای محاسبه زمان انتشار انواع اوراق، تاریخ درج شده در اطلاعیه‌های مربوطه می‌باشد. اما برخی مراجع از جمله وزارت اقتصاد، بر مبنای شمول بودجه سالیانه عمل می‌نمایند. به عنوان مثال اوراق اخذ ۹۱۷۱ که تاریخ انتشار آن طبق اطلاعیه فرابورس ۱۴۰۰/۱/۱۴ بوده است، از آنجا که در چهارچوب قانون بودجه سال ۱۳۹۹ منتشر شده است، در آمار ۱۳۹۹ وزارت اقتصاد قرار گرفته است. این اختلاف سبب تفاوت حجم اوراق در این مقطع بین دو مرجع گزارش‌گری شده است.

نماد	نوع اوراق	تاریخ انتشار	تاریخ سررسید	مبلغ انتشار	سال انتشار	
					اطلاعیه رسمی بورس مربوطه	گزارش‌های مبتنی بر قانون بودجه
اشاد۴	مشارکت	۱۳۹۵/۰۴/۳۱	۱۳۹۸/۰۷/۳۰	۱,۷۳۹,۳۶۲	۱۳۹۵	۱۳۹۴
اشاد۸	مشارکت	۱۳۹۵/۰۴/۳۱	۱۳۹۸/۱۰/۳۰	۲,۹۵۷,۲۵۴	۱۳۹۵	۱۳۹۴
اخذ۹۱۷۱	استادخانه	۱۴۰۰/۰۱/۱۴	۱۴۰۱/۰۲/۲۶	۱۰۰,۰۰۰,۰۰۰	۱۴۰۰	۱۳۹۹
اخذ۹۱۸۱	استادخانه	۱۴۰۰/۰۱/۱۴	۱۴۰۱/۰۳/۲۳	۴۵,۰۰۰,۰۰۰	۱۴۰۰	۱۳۹۹

□ در مورد برخی نمادها مشاهده میشود که با توجه به مکانیزم فعلی عرضه تدریجی اوراق دولتی که بعضاً به طور کامل بفروش نمی‌رسند، حجم انتشار متناسب با حجم فروش نهایی در بورس‌ها تغییر کرده و کاهش می‌یابند. و این در حالی است که اطلاعیه‌های رسمی بورس‌ها، فقط حجم انتشار در تاریخ پذیرش را منعکس می‌کنند. به عنوان مثال، حجم اوراق در نماد اراد ۱۰۲ که در اطلاعیه مورخ ۱۴۰۰/۱۲/۰۴ فرابورس، رقم ۵۵ هزار میلیارد ریال ذکر شده بود، اخیراً در سایت مدیریت فناوری بورس، رقم آن به ۴۰ هزار میلیارد ریال کاهش یافته است.

نماد	منبع اطلاعاتی	تاریخ انتشار	تاریخ سررسید	نوع اوراق	مبلغ انتشار (میلیون ریال)	
					اطلاعیه رسمی بورس یا مجوز صادره توسط بانک مرکزی	مندرج روی وبسایت TSETMC
اشاد۳	فرابورس	۱۳۹۴/۰۷/۱۳	۱۳۹۸/۰۷/۱۳	مشارکت	۱۰,۰۰۰,۰۰۰	۸,۸۹۹,۸۹۹
اشاد۵	فرابورس	۱۳۹۴/۰۹/۲۲	۱۳۹۸/۰۹/۲۲	مشارکت	۱۰,۰۰۰,۰۰۰	۹,۳۶۰,۷۳۹
اشاد۶	فرابورس	۱۳۹۴/۱۲/۰۱	۱۳۹۸/۱۲/۰۱	مشارکت	۲۴,۰۰۰,۰۰۰	۲۳,۹۵۳,۲۸۹
اشاد۷	فرابورس	۱۳۹۴/۱۲/۲۷	۱۳۹۸/۱۲/۲۷	مشارکت	۶,۰۰۰,۰۰۰	۳,۰۸۹,۴۵۷
اوراق ۲۴۸	مجوز بانک مرکزی	۱۳۹۵/۰۸/۲۵	۱۳۹۹/۰۸/۲۵	مرابحه	۲۰,۰۰۰,۰۰۰	۴۰,۰۰۰,۰۰۰
گنده۳	مجوز بانک مرکزی	۱۳۹۵/۰۸/۰۱	۱۳۹۷/۰۸/۰۱	مرابحه	۳۴,۳۲۰,۰۰۰	۲۹,۶۰۰,۰۰۰
اخز۳۱	فرابورس	۱۳۹۷/۰۳/۲۱	۱۳۹۹/۰۷/۲۱	خزانه	۴۰,۳۹۳,۱۲۸	۴۰,۳۶۹,۱۲۸
اخز۵۱	فرابورس	۱۳۹۷/۰۳/۲۳	۱۳۹۹/۰۴/۲۳	خزانه	۲۷,۸۶۸,۱۳۷	۲۷,۷۸۸,۱۳۷
اخز۱۳۱	فرابورس	۱۳۹۷/۰۷/۱۸	۱۴۰۰/۰۵/۱۸	خزانه	۱۷,۶۶۳,۲۶۳	۱۴,۲۹۱,۳۰۸
اخز۱۶۱	فرابورس	۱۳۹۷/۰۹/۰۷	۱۴۰۰/۰۴/۰۷	خزانه	۱۰,۶۷۹,۱۶۹	۱۰,۱۳۹,۱۶۹
اخز۱۷۱	فرابورس	۱۳۹۷/۰۹/۱۷	۱۳۹۸/۱۰/۱۷	خزانه	۲,۸۱۹,۱۵۴	۲,۸۶۴,۱۵۴
افاد۷	فرابورس	۱۳۹۸/۱۰/۱۱	۱۴۰۲/۰۴/۱۱	منفعت	۷۰,۰۰۰,۰۰۰	۲۳,۰۰۰,۰۰۰
اراد۷	فرابورس	۱۳۹۹/۱۲/۰۶	۱۴۰۳/۰۴/۰۶	مرابحه	۵۰,۰۰۰,۰۰۰	۲۲,۵۰۰,۰۰۰
اراد۷۷	فرابورس	۱۳۹۹/۱۲/۱۲	۱۴۰۰/۰۸/۱۲	مرابحه	۳۰,۰۰۰,۰۰۰	۲۶,۷۸۸,۵۸۵
اراد۷۸	فرابورس	۱۳۹۹/۱۲/۱۲	۱۴۰۰/۱۱/۱۲	مرابحه	۳۰,۰۰۰,۰۰۰	۸,۲۰۰,۰۷۳
اراد۷۹	فرابورس	۱۳۹۹/۱۲/۱۲	۱۴۰۱/۰۶/۱۲	مرابحه	۳۰,۰۰۰,۰۰۰	۸,۲۳۸,۰۵۴
اراد۸۱	فرابورس	۱۳۹۹/۱۲/۱۲	۱۴۰۱/۰۸/۱۲	مرابحه	۴۰,۰۰۰,۰۰۰	۲۱,۳۳۲,۶۵۱
اراد۸۲	فرابورس	۱۳۹۹/۱۲/۱۲	۱۴۰۱/۰۹/۱۲	مرابحه	۳۰,۰۰۰,۰۰۰	۵,۶۰۰,۰۰۰
اراد۱۰۲	فرابورس	۱۴۰۰/۱۲/۱۱	۱۴۰۳/۱۲/۱۱	مرابحه	۵۵,۰۰۰,۰۰۰	۴۰,۰۰۰,۰۰۰
مجموع					۵۳۸,۷۴۲,۸۵۱	۳۶۶,۰۱۴,۶۴۳

به نظر می‌رسد در آمار منتشر شده توسط وزارت اقتصاد اوراقی وجود دارند که پذیرش آن‌ها هنوز توسط بورس مربوطه اطلاع‌رسانی نشده است مثلاً در سال ۱۴۰۰ آمار گزارش وزارت اقتصاد به اندازه یک هزار میلیارد تومان اسناد خزانه بیشتری گزارش نموده است. از طرفی در مورد برخی اوراق که در بورس پذیرش شده و اطلاعیه آن‌ها منتشر شده است، مشاهده شده است که اساساً به فروش نرفته و در بانک اطلاعاتی وزارت اقتصاد برخی مراجع، این اوراق ابطال شده و در آمار لحاظ نمی‌شوند (مثل اراد ۸۰).

مورد دیگری که به نظر می‌رسد محل اختلاف آمارها باشد، وجود اوراقی است که در هیچ‌یک از بورس‌ها معامله نشده و از طریق عامل فروش (عمدتاً بانک) به فروش رسیده‌اند. با توجه به حجم این اوراق و سال انتشار آن‌ها به نظر می‌رسد که در داده‌های منتشره توسط وزارت اقتصاد این اوراق لحاظ نشده‌اند، در صورتیکه در بانک اطلاعاتی کانون این اوراق نیز لحاظ شده و در طبقه اوراق دولت در نظر گرفته می‌شوند.

نماد	نوع اوراق	منبع اطلاعاتی	تاریخ انتشار	تاریخ سررسید	مبلغ انتشار (میلیون ریال)	گزارش وزارت اقتصاد
سلامت ۸	مرابحه	مجوز بانک مرکزی	۱۳۹۵/۰۸/۲۵	۱۳۹۹/۰۸/۲۵	۲۰,۰۰۰,۰۰۰	○
اوراق ۲۶۶	مرابحه	مجوز بانک مرکزی	۱۳۹۵/۱۲/۲۸	۱۴۰۰/۱۲/۲۸	۱۰,۰۰۰,۰۰۰	○
اراد ۸	مرابحه	فرابورس	۱۳۹۹/۱۲/۱۲	۱۴۰۱/۰۷/۱۲	۴۰,۰۰۰,۰۰۰	○
اخزا ۱۱*	اسناد خزانه اسلامی	فرابورس	سال ۱۴۰۰		○	۱۰,۰۰۰,۰۰۰

* پس از تطبیق حجم انتشار اوراق منتشره در سال ۱۴۰۰ با آمار منتشره توسط وزارت اقتصاد، به نظر می‌رسد دولت قصد انتشار اسناد خزانه اسلامی به اندازه ۱۰ هزار میلیارد ریال داشته اما تا پایان سال فرایندهای مربوط به پذیرش آن به اتمام نرسیده است (اینگونه به نظر می‌رسد که این اوراق در بودجه ۱۴۰۰ در نظر گرفته شده و به همین دلیل در آمار منتشره توسط وزارت اقتصاد منعکس شده است).